



3 - 2000



Kuchryk

Spill

de l'opac

Calmpthoutschienhoek

Moerkant

Esseſenſche heybant

Een beschrijving van Wouw uit 1725

Woude, een groot en welbetimmert dorp in het Marquizaat van Bergen op den Zoom aan het water, de vaart, dat boven Huybergen uyt de Heyde voortkomt, gelegen, maakt eene zeer oude heerlijkheyt uyt, versiert met een weleer zeer vast slot, waar van hier onder breder gesproken wordt. Het legt anderhalf uur gaans van de stadt Bergen op Zoom, ende is in 't 1277 door Arnold van Hoven en zyne Huysvrouwe Elizabeth, Heere ende Vrouwe van Breda, verkocht aan de Abdye van St. Bernard aan de Schelde 't recht van de oude en nieuwe tienden in de Parochiën van Woude, en Loenhout van de turf en 't veen in dezelve Parochië van Woude, nevens het Patronaatschap over Woude, Loenhout en St. Jakob, uytwyzens den koopbrief, by Butkens opgegeeven : zoodat Woude een van de zes Pastoryen maakt, die door de Abten van St. Bernard begeeven worden. Outtyts plagt alhier een Nonneklooster te staan, St. Cathrynendaal by Woude genaamt, dat door bovengenoemden heer en Vrouwe van Breda in 't jaar 1279 met eenige goederen beschonken wierdt, en welkers Nonnen in 't jaar van 1295, om binnen Breda het Gasthuys te koomen bewonen en onderhouden, door Raso van Gaveren, den eersten van dien name, heere van Breda, als zoon van Sofia van Breda, genodigt wierden. In het jaar 1300 vindt men, dat dezelve heer, voor zyn tweede vrouw getrouwt hebbende Adewinne, heer Willem van Stryens Dochter, met toestemminge van zynen zoon Razo den II, heer van Boulter, uyt zyn eerste vrouw Aleydis of Alicia verwekt, aan gemelde zyne tweede vrouw en hare nakomelingen gegeven heeft de middele en lage heerschppyen van Oosterhout, Rozendaal, Nispen en

Woude. Onder de heerlijkheit Woude behooren mede de Buurten van Harle en Vroenhout, en zetten dezelve aan Woude geen geringen luyster en vermogen by

Woude, gemeenelyk 't huys te Wouw genoemd, is weleer een sterk, en zeer ruym slot geweest, waar van tegenwoordigh niet dan een groot en ruig beslagh van vervalte torens en ander muur werkgevonden wordt, in de heerlijkheit van Woude, hierboven verhandelt, gelegen. Het zelve is door de oude heeren van Bergen wegens des zelfs vermakelyke stantplaatze en schoone gelegenheyt tot de jacht van alderhande groot en klyn wildt gesticht, en tot hun dagelyksch verblyf in den zomer gehouden. De groote Erasmus heeft in 't begin van de 16 eeuw op dit slot ten verzoeken, en in 't byzyn van den heere van Bergen, en veele groote en voornamen met Hendrik Cornelis Agrippa, die eene verhandeling van de geheyme Filosofyë geschreven heeft, een mondgesprek en twistreden gehouden wegens het bedrogh en losschen grondt der bovennaturelyke Konsten, en der Jooden Kabbala, voegende ten laatsten, tot verder betoninge der ydelheyt dezer wetenschap, hem toe de woorden van Plinius in het eerst en tweede hoofdstuk zyner natuurelyke Geschiedenissen, beginnende : *Magicas vanitates Sapius* enz. Berucht is dit slot in de Nederlandsche Oorlogen tusschen de Filippijnen, Koningen van Spanje, en de Staten der zeven verbonde Nederlandsche Landschappen gevoert geworden, en menighwerf dan van deeze, dan van geene zyde belegert, ingenomen en geplundert. In het jaar 1577 nam de Ritmeester Elias de Lion dit huys des morgens vroeg met verassing in, jagende de bezettinge der spaansgezinde Hoogduytschen, omtrent veertigh mannen sterk, op weinigen na, die 't ontliepen, over den kling. 't Zelve, naderhant zonder bezettinge gelaten, is wederom door de Spaanschen bezet en gesterkt geworden, en dierhalven in 't jaar 1583 door

den Franschen Maarschalk Biron wederom belegert, en, nadat 'er meer dan 1500 schoten met grof Geschut zonder vrucht op gedaan waren, door de ydele vreeze der Italianen, die ten getale van ruym 150 mannen, behalven veel lantvolk, hier binnen lagen, den 10 May overgegeven, uyttrekkende met hun zydgeweer. Wouw uevens 't Marquizaat van Bergen door de Pacificatie van Gent in 't jaar 1576 aan Jan van Withem, heer van Barsele, herstelt zynde, als erfgenaam van Jan van Bergen, in Spanje omgekomen, als getrouwt hebbende den eersten January 1578 Margriete van Merode, zusters dochter van voorgemelden heer Jan van Bergen, en de stadt Bergen buyten zyne kennis door enige benden Franschen knechten in 't jaar 1580, alzoo men hem niet veel betrouwde wegens zynen haat tegens de Gereformeerden, verzekert zynde voor de Staten, zoo begaf hy zich op zyn slot te Woude, en van daar naar de Spaanschen, die Breda met verraad ingekregen hadden, maakte met hun een verradelyken aanslag op Bergen, die ondernomen, maar kloekmoedigh verydelt, en aan eenige verraders met rechtvaardige straffe geboet zynde, zoo ruymt hy den vyfden December 1581 zyn kasteel te Wouw 's lands vyanden in, waar op niet allen een deerelyke verwoesting van het geheele Markgraafschap gevolgt is, maar ook eene verklaring van de Heeren Staten tegens hem, als tegens eenen vyandt van den Lande, wiens alle zyne Goederen aangeslagen wierden : vyf maanden waar na hy zien moest, dat de Staatschen dit slot geweldiglyk beschooten, en wederom by verdragh ingekregen hebben : Maar als de slotvoogdt Firmyn, eenigh verschil met den Kapiteyn Marchand, mede op dit slot liggende in bezettinge, gekregen hadde, en om hem doen afdanken naar Hollandt vertrokken was, nam dezelve Marchand zyn flagh waar, joeg allen, die 't met den gouveneur hielden, het slot uyt, en gaf het zelve den 17 Januarius 1586 aan den vyandt voor twintigh duyzent



kronen over, en vertrok zich in Vrankryk. Dus bleef dit maghtige slot, voorzien met sterke bolwerken, en een myle weegs van Bergen in een moeras gelegen, tot den jare 1605 in het geweld des vyands, die daar uyt grote schade, zoo ten platten lande, als aan de schepen deedt, die tusschen Hollandt en Zeelandt voeren, wyl hy verscheyde kleyne schuyten hier en daar op verscheyde plaatzen aan den waterkant onder water gezonken leggen hadde, waar mede hy de op- en afkomende schepen, als die ergens door gebrek van windt moesten blyven liggen, besprong, en plonderde, nemende de reyzigers en schippers mede voor 't losgeldt der schepen; 't geene dan Prins Maurits van Oranje bewoog, om dit roofnest met geweldt te bespringen. Hy deedt den 18 May 1605 het geschut voor het zelve planten, en dwong de bezettinge, omtrent vyf-entachtentigh mannen sterk, ziende dat haar ontzet verre van de handt was, den 23 van dezelve maandt tot verdragh te komen, en deeze sterkte aan hem over te geven.

Wouw, Augustus 1999

Jules Hoendervangers

Bronnen:

Boek:	Toneel der Vereenigde Nederlanden en onderhorige lanschappen 1725
schrijver:	Francois Halma Mattheus Brouerius van Nidek
Drikker:	Hendrik Halma



Deze uitgave werd mede mogelijk door de
financiële steun van:
JOS VAN AERT
HOVENIERSBEDRIJF
Jagersweg 8 4726 SL Heerle, tel 0165-304248

